

ФІНАНСОВА КРИЗА ПІДПРИЄМСТВА: АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА МЕХАНІЗМІВ ПРОЯВУ

ас. Карпенко І. В., студент гр. Ф-01 Лук'яненко А. О.

На сучасному етапі розвитку економіки України, в умовах високої конкуренції, нестабільності податкового законодавства, відсутності достатнього обсягу фінансування велика кількість підприємств знаходяться на межі банкрутства, а тому питання визначення сутності фінансової кризи підприємства та факторів, які на неї впливають, розроблення системи діагностики й запобігання банкрутству потребує детального вивчення.

Проблемою дослідження фінансової кризи на підприємстві займалися вчені вітчизняної та зарубіжної шкіл, такі як У. Бівер, Т. Таффлер, Е. Альтман, Я. Вишнякова, Л. Лігоненко, Е. Короткова, О. Копилук, Т. Гудзь та ін..

Під фінансовою кризою розуміють фазу розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини, що виникають всередині підприємстві. На практиці з кризою, як правило, ідентифікується загроза неплатоспроможності та банкрутства підприємства, діяльність його в неприбутковій зоні або брак у фірми потенціалу для успішного функціонування [1].

Основні фактори, які викликають фінансову кризу на підприємстві поділяють на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх відносяться:

- висока конкуренція в галузі, де працює підприємство;
- нестійкий валютний та фінансовий ринок;
- нестабільне податкове законодавство;
- високий рівень інфляції;
- нестабільність політики країни та ін.

До внутрішніх належать:

- нерациональне використання ресурсів виробництва;
- неефективне управління кадрами;
- відсутність стратегії розвитку підприємства;
- відсутність маркетингової стратегії та ін.

Наслідками впливу цих факторів на діяльність підприємства є: підвищення собівартості продукції, втрата клієнтів та покупців; зменшення обсягу реалізації продукції; збільшення тиску на ціни та ін.

Існують такі види криз:

- 1) стратегічна криза (зруйновані внутрішні можливості та бракує чинників успіху);
- 2) криза прибутковості (постійні збитки поглинають власний капітал, наслідком чого є незадовільна структура балансу);
- 3) криза ліквідності (втрати платоспроможності підприємством).

Для того, щоб вжити потрібних антикризових заходів потрібно визначити глибину фінансової кризи. Виділяють три фази кризи:

- 1) фаза, яка не має суттєвої загрози для функціонування підприємства, але за умови введення антикризового режиму управління;
- 2) фаза, яка загрожує розвитку підприємства та вимагає проведення фінансової санації;
- 3) кризовий стан, унеможливує подальше існування підприємства та призводить до його ліквідації [2, с.86].

Важливим є розпізнання фази фінансової кризи та правильної реакції на неї. Для того, щоб запобігти виникненню фінансової кризи необхідно проводити комплексний аналіз фінансового становища підприємства. Існує декілька методів оцінювання фінансового стану підприємства: комплексний, беззбитковий, інтегральний, коефіцієнтний та рівноважний.

Найбільш поширеним серед них є коефіцієнтний метод, який ґрунтується на розрахунках системи коефіцієнтів, які відтворюють різні сторони діяльності підприємства, а також враховують фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. Але недосконалість цього методу проявляється у відсутності більшості нормативних значень коефіцієнтів, які потрібні для розрахунків.

Отже, фінансова криза – це фаза порушення рівноваги діяльності підприємства та обмеження можливостей апарату управління впливати на фінансові відносини, які відбуваються на підприємстві. Головним завданням при діагностиці фінансової кризи є виявлення можливостей кризових ситуацій та розроблення заходів їх запобігання.

Для підприємств, які переживають фінансову кризу, важливим є створення та реалізація напрямків антикризового керування. До програми стабілізації діяльності підприємства перш за все повинен входити комплекс заходів, направлений на відтворення платоспроможності підприємства.

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2003. – 351 с.

2. Білошурський М.В. Деякі особливості діагностики кризового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2005. - № 3. – С. 85 – 89.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 202-203.